

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر ابن الدین «سعیدی-سعیدافغانی»

۱۹ جون ۲۰۲۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدای بخشاینده و مهربان

ترجمه و تفسیر سورة الحشر - ۱

سورة الحشر در مدینه نازل شده و دارای بیست و چهار آیت و سه رکوع می باشد.

وجه تسمیه:

این سوره بدان جهت «حشر» نامیده شد که خداوند متعال در آن فرموده است: «هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكُتَيْبِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ» (سورة الحشر: ۲) مراد از حشر: گردآوری اولی است که یهود در آن از مدینه به سوی شام اخراج شدند. این سوره، «سوره بنی نضیر» نیز نامیده می شود زیرا دربرگیرنده داستان کوچ دادن یهود بنی نضیر از مدینه منوره است.

شان نزول این سوره:

۱۰۵۷- بخاری از ابن عباس (رض) روایت کرده است که: سورة انفال در باره غزوة بدر و سورة

حشر در مورد «بنی نضیر» نازل گردیده است. (بخاری ۴۸۸۲).

همچنان ابن عباس (رض)، مجاهد و غیر ایشان روایت کرده اند که: چون رسول الله صلی الله علیه وسلم به مدینه هجرت کردند، با طایفه بنی نضیر عقد صلح و متارکه بسته و عهد و پیمان دادند که با آنان ننگند، آنان نیز تعهد سپردند

که با رسول اکرم صلی الله علیه وسلم نجنگند ولی آنان عهد خود را شکستند پس الله تعالی عذاب بی برگشت خود را بر آنان فرود آورد و رسول الله صلی الله علیه وسلم آن‌ها را از دژهای استوارشان بیرون کشیده و از مدینه بیرون راندند پس گروهی از آنان به سوی منطقه «اذرعات» شام که سرزمین «محشر» است کوچیدند و گروهی به سوی خیبر رفتند... تا به آخر این داستان که تفصیل آن در این سوره مبارکه می آید.

نام های سوره:

این سوره به نام سوره الحشر و سوره بنی النضیر یاد می گردد.

علت نامگذاری آن:

«سورة الحشر» و «سورة بنی النضیر»؛ این نام‌ها از آیه دوم این سوره برگرفته شده که در آن از «حشر» یعنی گردآمدن مسلمانان برای تبعید یهودیان «بنی نضیر» سخن گفته شده است.

تعداد آیات، کلمات، و حروف این سوره:

تعداد آیات سوره حشر به بیست و چهار آیت می رسد. تعداد کلمات آن به چهارصد و چهل و پنج کلمه (لازم به تذکر است که در مورد عدد کلمات اقوال علماء اختلافی بوده) و تعداد حروف آن به هزار و نصد و سیزده حرف می رسند (که نظریات اختلافی در مورد عدد حروف قابل بحث است).

فضیلت آن:

تعالی درباره فضیلت این سوره از ابن عباس (رض) نقل می کند که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم در این حدیث شریف

«من قرأ سورة الحشر من الجنّة والنار والعرش والكرسي والسموات والأرض والهوام والريح والسحاب والطيور والدواب والشجر والجبال والشمس والقمر والملائكة إلا صلوا عليه واستغفروا فإن مات من يومه أو ليلته مات شهيداً».

«هر کس سوره حشر را بخواند، چیزی از بهشت و دوزخ و عرش و کرسی و آسمان‌ها و زمین و حشرات و باد و ابر و پرندگان و خزندگان و درختان و کوه‌ها و آفتاب و ماه و فرشتگان، باقی نمی ماند مگر این که بر او درود می گویند و برایش آمرزش می خواهند پس اگر در همان روز یا شبش بمیرد، شهید مرده است».

همچنین در حدیث شریف به روایت انس رضی الله تعالی عنه آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «هر کس آخر سوره حشر: «لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ» (سوره الحشر: ۲۱) را تا آخر آن بخواند و در همان شب بمیرد، شهید مرده است».

همچنین در حدیث شریف آمده است: «هر کس صبح هنگام سه بار بگوید: اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم، آن گاه سه آیت آخر سوره حشر را بخواند، خداوند متعال برای او هفتاد هزار فرشته را مؤکل می کند تا بر او تا آن گاه شام می شود، درود بگویند و اگر در همان روز خویش بمیرد، شهید مرده است و هر کس آن را در شام گاه بخواند، نیز همچنین است».

محتوا و موضوعات:

سیرت نویسنده شهیر جهان اسلام محمد بن اسحاق بن یسار می فرماید که: سوره حشر کلاً در باره قبیله بنی نضیر نازل شده. حتی این که حضرت ابن عباس (رض) سوره حشر را سوره بنی نضیر مسمی نموده است. (تفسیر ابن کثیر)

بنی نضیر یکی از قبایل یهودی بودند که در قلعه‌های مستحکمی در اطراف شهر مدینه زندگی به سر می بردند و بعد از ورود اسلام به مدینه منوره این قوم به مخالفت و دشمنی پیامبر صلی علیه و سلم اقدام نمودند. دشمنی آنان چنان با قوت بود که حتی دسیسه قتل رسول الله صلی علیه و سلم را طراحی نمودند. روزی که پیامبر اسلام محمد صلی علیه و سلم غرض حل و فصل موضوعی به قریه یهودان تشریف برد و در کنار قلعه‌های بنی نضیر رسید، بنی نضیر با طرح توطیه می خواستند، که از بالای قلعه سنگی را بر سر او بیندازند، پیامبر اسلام محمد صلی علیه و سلم از این تصمیم شوم آنان مطلع شده، بلافاصله به مدینه برگشت و پیغام داد که چون شما پیمان شکنی کردید و دسیسه قتل مرا طرح ریزی کردید بناءً باید در ظرف ده روز از مدینه خارج شوید. اگر شما در مدت این ده روز خارج نشوید کشته خواهید شد.

محتوای کلی سوره حشر را می‌توان در شش بخش عمده خلاصه و مورد تعریف قرارداد.

در **بخش اول** که تنها يك آیت است و مقدمه‌ای برای مباحث مختلف این سوره محسوب می‌شود سخن از تسبیح و تنزیه، عمومی موجودات در برابر الله تعالی عظیم و حکیم است. (تنزیه: عبارت است از دور بودن خدای تعالی از اوصاف بشر. (از تعریفات جرجانی). و یا تنزیه: (کسی را از عیب و آلائش دور کردن، پاک و بی آلائش دانستن

۱ - (مصدر) دور کردن از عیب و آلائش کسی را پاک و بی آلائش دانستن.

۲ - (اسم) پاکی طهارت پاکدامنی . جمع : تنزیهات . یا تنزیه و تشبیه . پاک داشتن و مانند کردن (خدای را).

در **بخش دوم** که از آیت دوم تا آیت دهم (مجموعاً نه آیت) است که ماجرای درگیری مسلمانان را با یهود پیمان شکن مدینه مورد بحث قرار داده است.

در **بخش سوم** که از آیت یازدهم تا هفدهم را تشکیل می‌دهد، در مورد داستان منافقان مدینه، بحث نموده که با یهود در این برنامه همکاری نزدیک داشتند.

بخش چهارم که از چند آیت بیشتر نیست، مشتمل بر يك سلسله اندرزها و نصایح کلی نسبت به عموم مسلمانان است و در حقیقت به منزله نتیجه‌گیری از ماجراهای فوق می‌باشد.

بخش پنجم که فقط يك آیت است (آیت بیست و یکم) توصیف بلیغی است از قرآن مجید و بیان تأثیر آن در پاکسازی روح و جان.

و بالآخره در **بخش ششم** که آخرین بخش این سوره است و از آیت بیست و دوم شروع و به آیت بیست و چهارم ختم می‌شود، قسمت مهمی از اوصاف جمال و جلال الله تعالی و أسماء حسنی او را بر می‌شمارد که به انسان در طریق معرفه الله کمک شایان می‌کند.

تاریخ و فضای نزول:

حضرت بی بی عائشه (رض) می فرماید: غزوه بنی النضیر که جنگ با طائفه ای از یهود به نام بنی النضیر بوده، درست شش ماه پس از واقعه جنگ بدر اتفاق افتاده است و جایگاه قوم بنی النضیر در اطراف مدینه بوده و پیامبر صلی علیه و سلم آن‌ها را محاصره نمود تا این که حاضر شدند جلای وطن کنند و از اطراف مدینه خارج گردند.

پیامبر دستور فرمود: اینان فقط مقداری شتر و اثاثیه با خود حمل نمایند و نیز دستور داد که به هیچ وجه اسلحه با خود همراه نداشته باشند و خداوند درباره آن‌ها این سوره و آیه را نازل فرمود . (حاکم المستدرک)
ولی حضرت ابن عباس می فرماید که : سوره انفال در باره جنگ بدر نازل شده ، طوری که سوره حشر در باره جنگ بنی النضر نازل گردیده است (صحیح البخاری)

فضای نزول:

سوره حشر در فضای غزوه بنی‌النضیر و بعد از آن جنگ نازل شده است ، این سوره به داستان یهودیان بنی‌النضیر اشاره دارد که به خاطر نقض پیمانی که با مسلمین بسته بودند محکوم به جلائی وطن شدند و نیز به این قسمت از داستان اشاره دارد که سبب نقض عهد شان این بود که منافقان به ایشان وعده دادند که اگر نقض عهد کنید ما شما را یاری می‌کنیم، ولی همین که ایشان نقض عهد کردند، منافقان به وعده‌ای که داده بودند هم وفا نمودند و در ضمن این اشارات مطالبی دیگر نیز در این سوره آمده، و از آن جمله مسأله حکم غنیمت بنی‌النضیر است.

ارتباط سوره حشر با سوره قبلی:

وقتی الله تعالی سوره مجادله را به ذکر حزب شیطان و حزب خدا پایان داد سوره حشر را به شکست دادن حزب شیطان افتتاح نمود و آنچه که به ایشان از زیان و ذلت اخراج و جلا طنی شان رسید، و این که خدا اهل ایمان از حزب خودش را یاری می کند.

ادامه دارد